

בבית המשפט העליון

עש"ם 4203/07

בפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

המערער: יעקב בוגייסקי

נגד

המשיבה: נציבות שירות המדינה

ערעור על פסק דינו של בית הדין למשמעת של עובדי
המדינה בחיפה בתיק בד"מ 97/06 (אב בית הדין תלרז
וחברי בית הדין תירוש והקש) מן הימים 25.2.07
ו- 11.4.07

בשם המערער: עו"ד יעל פנקס; עו"ד מיכאל הנדלסמן

בשם המשיבה: עו"ד מלי אומיד

פסק דין

א. ערעור על פסק דינו של בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בחיפה בתיק בד"מ 97/06 (אב בית הדין תלרז וחברי בית הדין תירוש והקש). הערעור מתייחס הן להכרעת הדין מיום 25.2.07 - בה הורשע המערער בעבירות לפי סעיפים 17(1), 17(2), 17(3) ו-17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963 (להלן חוק המשמעת); והן לגזר הדין מיום 11.4.07 - בו הושתו על המערער נזיפה חמורה, פיטורים ופסילה למילוי תפקיד במינהל מקרקעי ישראל למשך חמש שנים.

רקע והליכים קודמים

ב. המערער, יליד 1946, הועסק (החל משנת 1977) במינהל מקרקעי ישראל במחוז חיפה והגיע לתפקיד בכיר במחוז. ביום 4.7.00 - לאחר חקירה שהחלה ב-1999 - הוגש נגד המערער כתב אישום (ת"פ (קריות) 4325/00), המתייחס לארבעה אירועים שונים בתקופה בה שימש המערער אחראי מחוזי ומנהל מחלקת עסקות עירוניות. באישום הראשון נטען כי המערער עשה שימוש במסמך מזויף, על מנת לתקן - כנטען

במרמה - שומה שהוצאה לרוכשי קרקע שפנו למערער באמצעות שמאי המקרקעין מר מיכאל בן נון - ידיד אישי שלו, ובכך עשה מעשה של מרמה והפרת אמונים הפוגע בציבור. באישום השני נטען כי בעקבות פניה של בן נון הפחית המערער - באופן שרירותי ותוך שימוש לרעה בסמכותו - שומת דמי היתר שהוצאה לשולחיו; בכך עשה כנטען מעשה של מרמה והפרת אמונים הפוגע בציבור. באישום שלישי נטען, כי בתיק נוסף בו היה מעורב בן נון זייף המערער טופס שומה – תוך שימוש בשומה שהוצאה לנכס דומה - על מנת לקבוע גובה דמי הסכמה להעברת זכות חכירה. באישום זה יוחסו למערער זיוף מסמך, ושימוש בו באופן המגבש מרמה והפרת אמונים הפוגעת בציבור. באישום הרביעי נטען כי המערער זייף מסמך - בקשה להארכת חוזה פיתוח - ועל סמך מסמך זה אושרה הארכת החוזה. עוד נטען, ביחס לאותו מגרש, כי המערער אישר העברת זכויות במגרש לזר, בניגוד להנחיות המינהל. על סמך שתי פעולות אלה נחתם, בסופו של דבר, הסכם פיתוח בין המינהל והזר. בפעולות אלה, כך נטען, זייף המערער מסמך, קיבל במרמה בנסיבות מחמירות את הסכמת המינהל להארכת חוזה הפיתוח, וביצע מעשה שיש בו משום מרמה והפרת אמונים הפוגע בציבור. ביום 9.8.00, לאחר הגשת כתב האישום – ולטענתו עוד ב-29.11.99, בפתיחת החקירה, והדבר אינו ברור כדבעי – הושעה המערער מעבודתו.

ג. (1) ביום 19.4.05 הרשיע בית משפט השלום (השופטת קנטור) את המערער בחלק מן העבירות וזיכהו מחלק ניכר מהן, למעשה ממרביתן. המערער זוכה מהאישום הראשון, ובין היתר נקבע כי לא הוכח שידע כי המסמך מזויף. ביחס לבקשת המדינה לראות בעובדה שהמערער התערב בנושא שלא היה בטיפולו אינדיקציה להתנהגות פסולה, קבע בית המשפט כי מומחיותו ואמינותו של המערער הפכו אותו "כתובת לעובדי מינהל ממחלקות שונות, אשר העבירו לידיו תיקים להתייעצות ולקבלת חוות דעת נוספת, עת נתקלו בבעיות סבוכות" (עמ' 150), עוד התייחס בית המשפט ל"אי סדר ניכר" ששרר במשרדי המינהל (עמ' 151-153), ולכך שהמאשימה לא הוכיחה קשר פסול עם בן נון - לאחר שביקשה לוותר על עדותו בשל אירוע מוחי שכנטען עבר (אך ללא הצגת תיעוד מתאים; עמ' 153-154). המערער זוכה גם מהאישום השני. נקבע כי לא הוכחו הטענות לגביו. ביחס לאישום השלישי, הרשיע בית המשפט את המערער בזיוף מסמך על-ידי עובד ציבור. נקבע שהמערער שינה ביודעין שומה שהוצאה למגרש אחר באותו חלקה (עמ' 158). המערער זוכה מעבירת המרמה והפרת האמונים - נקבע כי:

"לא הוכח כי הנאשם קיבל כל טובת הנאה או כל גמול כתוצאה מפעולותיו ולא הוכחה הטענה שעשה מה שעשה כדי לקדם את

ענייניו של חברו בן נון (עמ' 164)... לא הוכח לי כי בהתנהגותו זו של הנאשם היה לפגוע בתקינות פעילות המנהל, שכן בסופו של יום קיבל המנהל דמי הסכמה על בסיס אותה שומה, ממש כפי שהיה הדבר נעשה אם היה נעשה שימוש בשומה מקורית (שם)."

ביחס לאישום הרביעי נקבע כי המערער אכן זייף מסמך, אך הוא זוכה מהאשמה במרמה והפרת אמונים. בסופו של יום זוכה המערער כאמור ממרבית האישומים, אך הורשע בזיוף מסמך בידי עובד ציבור ובשימוש במסמך מזויף באישום השלישי, ובזיוף מסמך בידי עובד ציבור באישום הרביעי.

(2) ביום 10.10.05 גזר בית משפט השלום את עונשו של המערער, והשית עליו מאסר על תנאי לשישה חודשים, ושירות לתועלת הציבור בהיקף של 180 שעות. בקשת המאשימה להשית עונש מאסר בפועל - ואפילו ירוצה בעבודות שירות - נדחתה, בנימוק כי לא הוכחו טובת הנאה ונזק למדינה. בית משפט השלום התרשם כי המדובר היה בעובד מקצועי וישר שתרום וסייע, וכי כבר קיבל את עונשו לאחר שהושעה כמעט 6 שנים ונפגע מעמדו וכבודו.

ד. ערעורים הדדיים לבית המשפט המחוזי בחיפה (ע"פ 823/05 וע"פ 826/05) נדחו ביום 6.7.06. אמנם, בית המשפט המחוזי כתב בנימה אחרת, מחמירה יותר בבירור, מאשר בית משפט השלום. בפסק דינו (מפי השופט נאמן) ציין בית המשפט המחוזי ביחס לאישום הראשון, "כי לו בימ"ש קמא היה מגיע למסקנה כי מכלול הראיות... מחייב את הרשעת המשיב, לא הייתי רואה כל מקום להתערבות ערכאת הערעור" (עמ' 7). עוד הוסיף השופט נאמן "סבור אני כי העובדות מעלות הרבה יותר מחשד שאכן ידו של המשיב היתה במעל" (שם), וציין - ביחס לזיכוי מעבירת מרמה והפרת אמונים - כי אינו רואה את הדברים עין בעין עם בית המשפט קמא (עמ' 14 לגבי האישום השלישי; עמ' 17 ביחס לאישום הרביעי); אולם סבור היה כי משהורשע המערער בזיוף אין צורך להרשיעו בעבירה אחרת שעונשה זהה. שני חברי ההרכב הצטרפו לחוות דעת זו, והשופט שפירא הטעים, כי "לו הייתה המאשימה מערערת על קולת העונש, כי אז הייתי סבור שיש מקום לקבל את הערעור" (עמ' 18).

ה. ביום 30.8.06 הוגשה התובענה המשמעית, נשוא ההליך שלפנינו. ביום 25.2.07, בהסתמך על פסק הדין הפלילי, קבע בית הדין כי המערער "טיפול בבקשות שלא היו בתחום טיפולו ובסמכותו, תוך שימוש במסמכים מזוייפים לצורך קידום אינטרסים של צדדים שלישיים" (עמ' 10), ולפיכך הרשיע אותו בעשיית מעשה "באופן

שפגע במשמעת שירות המדינה" (סעיף 17(1)) ובכך שלא "קיים את המוטל עליו כעובד המדינה" (סעיף 17(2)). נקבע כי בהתחשב בהיותו עובד ותיק ובעל עמדה ניהולית, יש לראות במעשים בהם הורשע "התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה" (סעיף 17(3)). עוד נקבע כי בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה, במהות המשרה ובטיב העבירות - מדובר בהרשעה בעבירה שיש עמה קלון (סעיף 17(6)). בית הדין התייחס לאי הסדר ששרר במחוז חיפה של המינהל, ולעובדה שלמעורר לא צמחה טובת הנאה ממעשיו, אך קבע שאין באלה כדי לשלול הרשעה כאמור. ביום 11.4.07 השית בית הדין על הנאשם נזיפה חמורה, פיטורים ופסילה מלמלא תפקידים במינהל לפרק זמן של חמש שנים. כלפי פסיקה זו הוגש הערעור הנוכחי.

הטענות בערעור

ו. בערעור - בכתב, בעל פה, ובהשלמת הטיעון - משיג המערער הן כלפי ההרשעה בארבע העבירות לפי חוק המשמעת כולן והן כלפי חומרת העונש. ראשית, נטען כי שגה בית הדין בכך שהרשיע את המערער בארבע עבירות בגין מסכת עובדתית אחת. שנית, נטען כי נוכח זיכוי המערער מעבירת הפרת האמונים לא היה מקום להרשיעו בעבירה לפי סעיף 17(6) לחוק. נטען כי בית הדין ביסס את הרשעתו על הממצאים שנקבעו בפסק הדין של בית משפט השלום, אך התעלם מדבריו המפורשים של בית המשפט:

"לא הוכח בפני כי הנאשם היה מצוי בניגוד עניינים וכי במעשיו היתה פגיעה ממשית באמון הציבור בעובדי הציבור או פגיעה מהותית בטוהר המידות... מקצועיותו של הנאשם, אורחותיו, התייחסותו לאזרחים, לעו"ד ולמקבלי שירות אחרים, והידע הרב שללו בכל תחומי פעולת המנהל דווקא חיזקו את אמון הציבור בעובדי הציבור וסייעו לציבור אשר נזקק לעזרתו... אין חולק, גם לגרסת ב"כ המאשימה, כי לא הוכח שבעקבות מעשיו של הנאשם נגרם למנהל נזק כספי ויש להניח כי שווי המקרקעין - אלה של השומה המקורית ואלה של השומה המזויפת - היו זהים. לא הוכח לי כי בהתנהגות זו של הנאשם היה לפגוע בתקינות פעולת המנהל... כפי שהראיתי לעיל, הנוהלים וההנחיות שקבעו את מסגרת פעולתם של עובדי המנהל לקו בחסר" (עמ' 164; ההדגשה הוספה - א"ר).

בנסיבות לא היה מקום - כך נטען - להסיק קיומו של קלון; צוטטו דברי השופט ברנזון "כבר אמרנו לא פעם, כי יש ואדם עובר עבירה שאין היא יאה לעושה כאיש ציבור ועליו לשאת את ענשו בעבודה, אבל מכאן ועד להדבקות כתם מוסרי של קלון עליו רחוק המרחק" (בג"צ 143/71 סעדון נ' ראש המועצה המקומית אור יהודה, פ"ד

כה(2) (505, 507), והגדרתו באשר למונח קלון - "עבירה שהיא בושה וחרפה לעושה" (שם). נטען כי לא יוחס משקל ראוי לקביעה שלא צמחה למערער טובת הנאה מהמעשים, ולעובדה שזוכה מרוב סעיפי האישום. עוד נטען כי פסק דינו של בית משפט השלום - ובכללו הדברים שהובאו לעיל - אינו מבסס הרשעה בגין "מעשה... באופן שפגע במשמעת שירות המדינה", ובגין התנהגות "שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה או... העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה". ולבסוף נטען, כי הנהלים במינהל לא היו סדורים, ושכלל לא הוצג נוהל מסוים שהופר באופן המגבש את יסודות העבירה לפי סעיף 17(3).

ז. ביחס לגזר הדין נטען, כי בית הדין לא התחשב בנסיבות המיוחדות של המערער - בכללן שבגילו (61) משמעותה המעשית של הפסילה משיבה לעבודתו במינהל לחמש שנים משמעה בפועל הרחקה לצמיתות, וכן שלא הובאה בחשבון התארכות המשפט. עוד נטען ביחס להשלכה על הגימלה לה יהיה המערער זכאי.

ח. מנגד תומכת המשיבה את יתדותיה בפסקי הדין קמא. ביחס לגימלה נמסר, כי בעקבות הדיון שנערך בבית משפט זה ביום 20.5.07 הסכימה המשיבה - לפנים משורת הדין - לחשב למערער 4 מתוך 7 שנות ההשעיה, וסברה לסיים בכך, אך המערער מיאן. לעניין הכרעת הדין של בית הדין המשמעתי נטען, כי כשעסקינן בחלופות השונות בסעיף 17 לחוק המשמעת אין המדובר בעבירות חופפות, כיון שכל אחת מהעבירות מתייחסת לרכיב שונה במעשי המערער. לגבי הקלון טענה המשיבה, כי אכן הוכח קיומו בהתאם לאמות המידה שהוצבו בפרשת אור (עש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל - נציב שירות המדינה, פ"ד מט(5) 184, מפי השופט זמיר), ובכללן סוג העבירה, ההקשר, מהות המשרה, השאלה האם בוצעה העבירה במסגרת מילוי התפקיד ונסיבות הביצוע. ביחס לגזר הדין נטען כי "עיקר התכלית של הדין המשמעתי הוא הגנה על השירות הציבורי" (עש"מ 1928/00 מדינת ישראל נ' עמוס ברוכין, פ"ד נד(3) 694, 703 - השופט זמיר), ועל כן פוחת המשקל הניתן לנסיבות האישיות של המערער (עש"מ 5282/98 מדינת ישראל נ' תמר כתב, פ"ד נב(5) 87, 93). כן הוזכרו דברי השופט שפירא בבית המשפט המחוזי, שצוטטו מעלה.

דיון והכרעה

ח. אשר להרשעה: איני רואה מקום להתערבות בהכרעתו של בית הדין, המנומקת כדבעי ומקובלת עלי. אפרט עיקרי דברים.

ט. כאשר לריבוי עבירות, קרי, ההרשעה בצוותא חדא במספר סעיפים קטנים בסעיף 17, לטעמי אין דופי בהצבעה אכיפתית על כך, שפלוגי עבר עבירות שונות על חוק המשמעת, היכולות לנבוע ממעשה אחד או מסדרת מעשים אחת. יתכן גם יתכן כי מעשה או התנהגות יגבשו בעת ובעונה אחת סדרת עבירות - יפגעו במשמעת שירות המדינה (ס"ק 17(1)), יהיו כרוכים באי קיום דין ונוהג (ס"ק 17(2)), יהוו התנהגות שאינה הולמת או "העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה" (ס"ק 17(3)), וכל זאת שעה שיסודם יהא בהרשעה שיש עמה קלון (ס"ק 17(6)). הפסיקה שהציגה באת כוח המערער לעניין זה (כגון ע"פ 406/72 שניר נ' מדינת ישראל, פ"ד כ"ח(1) 234) כבודה במקומה, ואכן היא עניין שבשיקול דעת, ואולי לא תמיד שררו ההקפדה הראויה והדיוק הראוי; אך בנידון דידן אין עסקינן בעבירה מרכזית אחת (כמו רצח ר"ל במקרה שאוזכר) שהיא חופה על הכל והכל טפל לה, ועל כן אין מקום להכביר עבירות - אלא בסעיפי חוקי המשמעת המהוים ליבת הנושאים שבהם נבחנת פגיעה בשירות המדינה, ואינם חופפים ביסודם ובעיקרם זה לזה (גם אם תיתכן חפיפה חלקית), והרי לא בכדי פירט המחוקק עבירות שונות. איני רואה איפוא פגם באזכור הסעיפים כולם. משל למה הדבר דומה, לדברי המשנה (מכות ג', ט'): :

"יש חורש תלם אחד וחייב עליו משום שמונה לאוין (קרי, האדם עובר בחרישת התלם האחד על שמונה מצוות לא תעשה - א"ר): החורש בשור וחמור, והן מוקדשים, בכלאים בכרם, ובשביעית, ויום טוב, וכהן ונזיר בבית הטומאה" (כל אחד מאלה מגבש עבירה נפרדת; וראו גם בבלי מכות כ"א, ב').

י. אשר לקלון, אין לדעתי מקום להתערבות גם בהכרעה לגבי קיומו. המקרה אינו רחוק ברקעו מפרשת אור, שאוזכרה מעלה, והדברים שנאמרו שם מפי השופט זמיר דומני כי כוחם יפה גם כאן. אציין כי לדידי הרשעה בזיוף, למעט נסיבות חריגות ביותר, מעטה קלון. בשעתו הגדירו גדולי שופטים בדור קודם קלון כעבירה שבעוברה נתגלה "פגם מוסרי... המעיד על בעליו שאין הוא ראוי לבוא בקהל ישרים (השופט - כתארו אז - ח' כהן, בג"צ 436/66 בן אהרן נ' ראש המועצה המקומית פרדסיה, פ"ד נא(1) 561, 564), או "שהיא בושה וחרפה לעושה" (השופט ברנזון בפרשת טעדון הנזכרת). והנה, נתמעטו הדורות ונתרבו עוברי עבירות, ועל כן דומה כי יש לראות את פריסת הקלון - שעודנו, כשמו, מבטא בושה בשער בת רבים - באופן שיהא בו מסר לעוברי עבירה. ואכן, בית הדין המשמעתית ניתח את הדברים באופן ממצה; אוסיף, כי במקרה דנא עומדת לרועץ למערער גם בכירותו ומרכזיותו בעבודת המחוז במינהל. דווקא מעמדו כעובד מוערך ומצטיין, ואיני מקל ראש בכך ובתרומתו, מעמיד אותו בהכרח באור זרקור עז יותר כשחטא במילוי התפקיד, כדי למנוע "ממני תראו וכן

תעשו" (שופטים ז', יז; ראו גם עש"מ 2699/01 חלף נ' מדינת ישראל - נציבות שירות המדינה (לא פורסם) - השופטת, כתארה אז, ביניש)). קביעת הקלון כרוכה בהרתעת הרבים בשירות, ואין הימנה מנוס, נוכח תכליתו המרכזית של המערך המשמעתי - שמירת אמון הציבור בעובדי הציבור, אמון שלמרכבה הצער ספק אם הוא הולך וגובר. ואכן, בכגון דא, עצוב ליחיד ככל שיהא הדבר, גובר משקלו של האינטרס הכללי; ראו גם ח' כהן, "כשרותם של משרתי ציבור", משפט וממשל ב' תשנ"ד-תשנ"ה) 265; פורסם גם בספרו מבחר כתבים, קציר עשור הגבורות (בעריכת א' ברק ור' גביוון), 391.

י"א. אשר לעונש: אודה כי לא מעט התלבטתי במקרה דנא. ראיתי לנגד עיני את העבירות ואת הצורך להרתיע; ומנגד - את האדם הניצב בפני. מזה, אינטרס שירות הציבור בכך שיתקיים בו טוהר המחנה, ומזה, עובד ותיק ומוערך שנכשל, והשאלה היא מה משקל יש לייחס לכל גורם. ועוד, מזה טוענת באת כוחו המלומדת של המערער לכך שלא ניתן על ידי בית הדין למשמעת משקל מספיק לתוצאות החלקיות של ההרשעה בבית משפט השלום, תוך זיכוי מחלק ניכר מן האישומים ומן העבירות, ואף לעינוי הדין רב השנים, וזאת בנוסף לעברו ותרומתו של המערער, ובמיוחד ככל שהמדובר בפטיורין; הוצבע גם על פסיקה מקילה שאף במקרים של קביעת קלון לא הביאה לכלל פטורין. ומזה, נטען על ידי המדינה, כי בהליך משמעתי יש חשיבות פחותה לנסיבות האישיות – דברים שכבר הוזכרו מעלה והם משקפים לטעמי מדיניות שיפוטית נאותה. ואכן, אין האיזון באלה, של עניינו של הפרט מול עניינו של הכלל, קל כל עיקר.

י"ב. אזכיר כי מה שנזדמן לי לכנות בשם "המשפט המינהלי העברי" נדרש לחובותיהם של עובדי ציבור (ראו עע"מ 7357/03 רשות הנמלים נ' צומת מהנדסים פ"ד נט(2) 145, 173-175 והמקורות המובאים שם; נ' רקובר, שלטון החוק בישראל (ירושלים, תשמ"ט), 96-97); עובדי ציבור צריך שיימנעו ממה שמכונה כחילול השם, ואף במקרים שאינם עבירות: "ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם, והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם ואף על פי שאינן עבירות..." (רמב"ם, יסודי התורה ה', י"א) חילול השם הוא לפי דרגתו של אדם (ראו בבלי יומא פ"ו א', שם מובאות דוגמאות של אמוראים שלגביהם מחמירים יותר בהתייחסות). כך גם עובד ציבור בכיר, שככל שבכירותו רבה, נבחן חטאו ביתר קפידה. אומר ר' מנחם המאירי (מגדולי חכמי צרפת במאה הי"ג): "ואף על פי שמידת הנאמנות משובחת בכל אדם, וכל אדם צריך לה, מכל מקום במי שהוא ממונה פרנס על הציבור וכל ענייניהם על פיו, צריך שיהא מעוטר במידה זו עד תכלית, שלא תהא פרצה קוראתו" (בית הבחירה, יומא כ"ב ב'; רקובר, שם, 96). התנהגות שאינה הולמת עשויה לגרום להדחה מכהונה; ראו אמנם לזהירות הנדרשת בכך ד"ר אביעד הכהן ("קופה של

שרצים - הדחת איש ציבור מכהונתו בשל התנהגות שאינה הולמת", פרשת השבוע 126 (שלח, תשס"ג), המביא תשובה מאלפת מאת הרב אהרן וואלקין (רוסיה-פולין, המאה הכ'), שבה מצא הרב שלא להדיח שוחט שיוחסה לו עבירה, זאת בהיעדר תשתית ראייתית מספקת - ותיאר את לבטיו, ובהם החשש "לקפח את פרנסתו" והצורך לעמוד על זכויותיו.

י"ג. עיינתי בעדויותיהם של עובדי המינהל ואחרים, שהרכו בשכחו של המערער בעבודתו, לאורך שנים רבות. פורטו גם נתוניו האישיים, רווק - כיום כבן 61 - בין למשפחה של ניצולי שואה, המטפל באמו הקשישה, ומצב בריאותו אינו שפיר. בית המשפט מנה את כל אלה, ומנגד נדרש לפסיקה הקודמת של בית משפט זה המבליטה את תכליותיהם של אמצעי המשמעת, ובראש וראשונה - כאמור - שמירה על תדמיתו של שירות הציבור ועל האמון בו, ושעל כן נוטה הכף לעבר האינטרס הציבורי ופוחת משקלו של האינטרס האישי (עש"מ 256/96 פלוני נ' נציבות שירות המדינה (לא פורסם); פרשת כתב; עש"מ 5626/05 רחל אוחנה נ' מדינת ישראל (טרם פורסם) - השופטת פרוקצ'יה).

י"ד. מהותו וליבו של העונש שנגזר הם פיטורין משירות המדינה, בתוספת נזיפה חמורה. המערער נפסל גם ממילוי תפקיד במינהל מקרקעי ישראל למשך 5 שנים מיום גזר הדין. אילו היה המדובר בעובד זוטר, ובאדם בעל אופק שירות רחב יותר, יתכן שהיתה משמעות של ממש לאמירת הסיפא של בית הדין, שכן לפיה הפסילה היא ממילוי תפקיד במינהל, ולכאורה בידי המערער להתמודד כיום על תפקיד בשירות המדינה שאינו במינהל מקרקעי ישראל. אך במציאות, ניתן להניח כי השילוב בין מצבו של מי שפוטר בגיל 61 לאחר השעיה ארוכה, ובעבר מילא תפקיד בכיר בעבודתו, אך אינו יכול לשרת חמש שנים במינהל שבעיסוקיו התמחה, לבין דרכי קליטת עובדים בשירות המדינה בכלל, ובית המשפט בתוך עמו הוא יושב - משמעו כי הסיכוי המעשי לשובו של המערער לשירות המדינה (מבלי לפגוע בניסיון אפשרי לכך) הוא קלוש. שקלתי והתלבטתי, ביני לביני, האם יש מקום לשקול שלא לפטר. הגעתי למסקנה כי התשובה אינה יכולה להיות חיובית. גם אם לא הוכח כי היתה למערער טובת הנאה אישית ממעשיו וגם אם לא נגרם נזק ממוני למינהל, נותרת במישור המשמעותי - השונה מן הפלילי - העננה אליה נדרש השופט (כתארו אז) נאמן בפסק הדין בערעור בדבריו שצוטטו מעלה, ושעליהם הוסיף:

"העדויות שהיו בפני בית המשפט קמא על יחסי החברות בין המשיב לבן נוז, נסיונותיו של המשיב (המערער דנא - א"ר)

להתכחש לכך בניגוד למה שאישר בהודעותיו במשטרה, מצביעים על כך שהמשיב הבין היטב כי יחסים אלו כאשר הם מצטרפים לכל מה שהוכח, הם "העקב אכילס" שלו בתיק" (עמ' 7-8). ער אני לכך שיש הבדל בהתייחסות למערער מצד בית משפט השלום, שתיאר אותו ואת יושרתו ותרומתו כפי שהוזכר מעלה, ואיני מקל ראש בכך.

שאלתי עצמי, ואין בפי כמובן תשובה מבוססת - אם אכן לא היתה למערער טובת הנאה ולא רצה להזיק, האם עשה את שעשה מתוך שחש ביטחון של "בעל בית" בתחומים רבים בעבודתו, שהכל שיחרו לפתחו, עד כי זחה דעתו ונשתבש שיקול דעתו, אם מתוך יחסיו עם בן-נון ואם בכלל, ועשה את שעשה? ואולם, איני בוחן כליות ולב, ואיני יכול להתייחס אלא לתוצאה עצמה של עצם ההרשעה. אכן ליבי אינו אטום לזכויותיו של המערער, לתרומתו רבת השנים לשירות ולאשר אמרו לזכותו עדי האופי. אך לבי נתון עוד יותר - איני רואה דרך אחרת - לצרכיו של שירות המדינה, שתדמיתו, לרבות של מינהל מקרקעי ישראל, אינה ברום המדרגה, ולצורך להנחיל לעובדיו נורמות ראויות, ולציבור - אמון בו; לא כל שכן כשהמדובר בעובד בכיר, ובחזרה לעבודה במינהל לאחר תקופת השעיה ארוכה והרשעה פלילית (אם גם פחותה מאשר הואשם). אפשר גם אפשר להבין כבני אנוש לצערו של המערער, שנפל "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא", ממעמד של עובד בכיר, מוערך ומרכזי, למי שהורשע בפלילים. ואכן, תרומתו משכבר לא ירדה לטמיון. אך חובתו הראשונה של בית המשפט היא לציבור. קשה להלום לעת הזאת אי פיתורין.

ט"ו. עם אי ההתערבות בפיתורין, עלי - כאמור - לצאת מן ההנחה שהסיכוי לקליטה מחודשת של המערער בשירות המדינה קלוש הוא. אם כן, עומדת השאלה של גימלת המערער. בהחלטה מיום 20.5.07, בתום הדיון בבית משפט זה, ביקשתי התייחסות המדינה, בין השאר, "לעניין גימלתו של המערער ושיעורה (לרבות בשאלה, בלא שאקבע כל מסמרות לגביה, מה נפקות לעניין הגימלה יש להימשכות ההליכים על פני זמן רב)". בתשובת המדינה הוזכר סעיף 10(5) לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל - 1970, שלפיו "תקופה שבה היה העובד מושעה לפי חוק המשמעת, בין במשכורת ובין שלא במשכורת, לא תובא בחשבון, אלא אם הוחזר לשירות בתום תקופת ההשעיה או אם נפטר בתוך אותה תקופה". עם זאת ציינה באת כוח המדינה, כי בעקבות הדיון ביום 20.5.07 "שקלה המשיבה בחיוב, ולפנים משורת הדין, הגעה להסדר עם המערער. למערער הוצע, כי 4 שנים מתוך 7 השנים בהן הושעה מתפקידו, יחושבו לצורכי ותק במסגרת קבלת גמלה לאחר שפוטר. המערער בחר לסרב להצעה זו" (עמ' 2 להשלמת הטיעון, הדגשה במקור). עוד נמסר, כי אחוזי הקצבה של המערער עומדים על כ-40.17% (ללא תקופת שירות על פי חוזה מיוחד) - כמובן ללא התוספת

האמורה. יצוין, כי המערער הושעה, לטענת באת כוחו ביום 29.11.99 ולשיטת בית הדין ביום 9.8.00 לאחר הגשת כתב האישום (ביום 4.7.00); הכרעת הדין בבית משפט השלום ניתנה ביום 10.4.05, וגזר הדין ביום 10.10.05; פסק דינו של בית המשפט המחוזי בערעור בניתן ביום 6.7.06; ופסק דינו של בית הדין למשמעת ביום 11.4.07, בסך הכל עומדים אנו כשבע - שבע וחצי שנים מאז חדל לעבוד. אכן, המערער ניהל משפט הוכחות, אך עינינו הרואות כי זוכה מחלק ניכר מן העבירות. טחנות הצדק טוחנות לאט, ומבלי שאכנס לשאלה היכן מוטלת האחריות להימשכות ההליכים במשך שבע וחצי שנים, התוצאה כלפי המערער בגילו היא קשה, ועל כן יש הצדקה לכך שבגימלתו ייכלל חלק משמעותי מן השנים הללו, זאת - שהרי אין להתעלם מזכויותיו משכבר, וממכלול נסיבותיו האישיות (אעיר במאמר מוסגר כי יתכן שיש מקום לשקול לעתיד לבוא תיקונם של סעיף 10 לחוק שירות המדינה (גימלאות) וסעיף 54 לחוק שירות המדינה (משמעת) כדי לאפשר שיקול דעת שאינו לפנים משורת הדין במקרים של התמשכות ההליכים. אגב, סעיף 54 נוסף בתשנ"ד, ובדברי ההסבר (הצעות חוק תשנ"ג, 185), נאמר כי הדבר בא לעגן בחוק הוראה שהיתה בתקשי"ר). הואיל והמדובר בהשעיה של כשבע עד כשבע וחצי שנים, יש מקום כפי שהוצע כי ארבע מתוכן יחושבו לצורך ותק בשירות, זאת מתוך התייחסות לתרומת המערער בעבר, לתוצאות החלקיות של ההרשעה לעומת כתב האישום, לגילו של המערער, למצבו המשפחתי ולמצב בריאותו. איני נדרש לעניין החוזה המיוחד, שאינו מוכר לי. הגם שהמערער לא קיבל את ההצעה הנזכרת, אני ממליץ בפני הנוגעים בדבר בשירות המדינה כי יעמדו מאחוריה, ומניח כי כך יהיה.

ט"ז. בכפוף לאמור, איני רואה מקום להיעתר לערעור.

ניתנה היום, ח' בתמוז תשס"ז (24.6.07).

ש ו פ ט